

Artificial Intelligence. Berlin: Language Science Press, 2022.

5. Ji Z., Lee N., Frieske R., et al. Survey of Hallucination in Natural Language Generation. *ACM Computing Surveys*, 2023. Vol. 55, No. 12. DOI: 10.1145/3571730.

УДК 81'25:81'373.46

Гімадутін А. І., здобувач вищої освіти

Науковий керівник: Гудкова Н. М.

Київський національний університет технологій та дизайну

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ КУЛЬТУРНО МАРКОВАНОЇ ЛЕКСИКИ В МІЖКУЛЬТУРНІЙ КОМУНІКАЦІЇ

The article deals with the problem of translating culturally marked vocabulary in intercultural communication. The main difficulties of rendering culture-specific units are analyzed. The study aims to identify effective translation strategies. Particular attention is paid to preserving cultural meaning in translation.

Keywords: translation, culturally marked vocabulary, intercultural communication, translation strategies.

Постановка проблеми. Проблема перекладу культурно маркованої лексики є однією з найактуальніших у сучасному перекладознавстві. Під час роботи перекладач стикається з труднощами передачі слів та виразів, що відображають національно-культурну специфіку певного народу, що ускладнює їх переклад. Сучасні літературні твори містять безліч слів, описів традицій, звичаїв і явищ, незрозумілих носіям інших культур. Так, переклад культурно маркованої лексики ускладнений тим, що референт реалії може відсутній в мові, що, або ж бути дещо відмінним від мови оригіналу. Актуальність даної статті обумовлена недостатнім

вивченням ролі культурно маркованої лексики при перекладі, що часто призводить до зниження цінності сприйняття перекладеного тексту. [2, с. 64]

Аналіз останніх досліджень. Проблема перекладу культурно маркованої лексики активно досліджується в сучасному перекладознавстві. Українські науковці приділяють увагу способам передачі таких одиниць та труднощам, які виникають у процесі перекладу.

У працях Кобякової І. К. та інших авторів розглядаються основні перекладацькі прийоми, що використовуються для відтворення культурно маркованих слів, зокрема транскрипція, транслітерація, калькування, описовий переклад та функціональні відповідники. Наголошується, що важливо зберегти не тільки значення, а й культурне забарвлення слова.

У дослідженнях Куліш В. С. та Гарах О. М. увага зосереджується на труднощах перекладу, які пов'язані з відсутністю точних відповідників у мові перекладу та різницею культурних реалій.

Загалом науковці погоджуються, що переклад культурно маркованої лексики потребує врахування як мовних, так і культурних особливостей тексту

Мета дослідження. Метою даного дослідження є аналіз основних проблем перекладу культурно маркованої лексики та визначення найбільш ефективних способів її відтворення в умовах міжкультурної комунікації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Під час дослідження встановлено, що основною проблемою перекладу культурно маркованої лексики є відсутність прямої еквівалентності між мовами. Це зумовлено тим, що кожна мовна система формується в унікальному культурному середовищі, тому певні поняття є специфічними лише для однієї культури і можуть бути відсутніми в іншій. Наприклад, художній текст, насичений культурно маркованими словами, вимагає до всього і знання фактів об'єктивної дійсності: обізнаність у фоновій інформації вихідної мови забезпечує успішне відтворення реалій та тексту загалом. Проаналізувавши прийоми перекладу, використані В. Горбатьком у його перекладі,

ми виокремлюємо такі: транскрипція/транслітерація, калькування, віднайдення функціонального відповідника, описовий переклад, лексико-семантична заміна, опущення та інші [1, с. 59].

Як правило, транслітерація і транскрипція застосовуються при передачі іншомовних власних імен, географічних найменувань, назв різного роду компаній, фірм, пароплавів, газет та журналів. Але на сучасному етапі ці прийоми при перекладі художньої літератури використовуються набагато рідше, ніж раніше. І це цілком обґрунтовано, тому що передача звукового чи буквеного вигляду іншомовної лексичної одиниці не розкриває її значення, і такого роду слова залишаються незрозумілими без відповідних пояснень читачу, який не знає мову оригіналу. При калькуванні іншомовні реалії передаються за допомогою заміни їх складових частин – морфем, або слів – їхніми прямими лексичними відповідниками в мові перекладу. Однак, даний спосіб також має недолік, залишаючи деяку інформацію незрозумілою читачеві. Описовий переклад розкриває значення лексичної одиниці оригіналу за допомогою розгорнутих словосполучень, що розкривають істотні ознаки явища, яке позначається даною лексичною одиницею. Та цей спосіб вважається вельми громіздким і неекономним, тому його не завжди можна застосувати при перекладі текстів. Часто перекладачі вдаються до поєднання двох прийомів – транскрипції або калькування і описового перекладу, подаючи останній у зносі або в коментарі. Це дає можливість поєднувати стислість та економність засобів вираження, властивих транскрипції, з розкриттям семантики даної одиниці, що досягається через описовий переклад. Інший спосіб – переклад аналогом – полягає в пошуку найближчого за значенням відповідника в мові перекладу для лексичної одиниці оригіналу, що не має точних словникових відповідників. Такого роду наближені еквіваленти лексичних одиниць можна назвати аналогами, але застосовуючи їх в процесі перекладу, потрібно мати на увазі, що в деяких випадках вони можуть створювати не цілком правильне уявлення про характер предмета або явища, яке позначають.[3, с. 362-363].

Вибір стратегії залежить від контексту, стилістичних особливостей тексту та мети перекладу. Важливим є збереження не лише змісту, а й культурного забарвлення одиниці. Крім того, перекладач повинен враховувати рівень обізнаності цільової аудиторії з культурою оригіналу, оскільки надмірне спрощення або буквальний переклад може призвести до втрати смислових відтінків.

Висновки. Отже, переклад культурно маркованої лексики є складним і багатогранним процесом, який вимагає глибоких знань як мови оригіналу, так і мови перекладу, а також розуміння культурного контексту.

Ефективна міжкультурна комунікація можлива лише за умови правильного вибору перекладацьких стратегій, що дозволяють максимально точно передати зміст і культурні особливості тексту.

Подальші дослідження у цій сфері є важливими для розвитку перекладознавства та покращення якості міжкультурної взаємодії.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Кобякова, І., Толста, О. Перекладацькі прийоми збереження своєрідності оригіналу в разі відтворення культурно маркованих одиниць українською мовою // Слобожанський науковий вісник. Серія: Філологічні науки : науковий журнал / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2023. Вип. 3. С. 57–60. DOI: <https://doi.org/10.32782/philspu/2023.3.11>
2. Куліш, В., Гарах, О. Труднощі перекладу культурно маркованої лексики // Молодий вчений. 2020. № 12 (88). С. 64–68. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-12-88-14>
3. Середа, Н. А. Культурно-маркована лексика в мові оригіналу й перекладу // Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи : збірник статей IV Міжнародної науково-

практичної конференції (м. Полтава, 7–8 листопада 2019 р.). Полтава : Астроя, 2019. С. 358–364.

УДК 81'373.7:336

Maryna Honcharuk

Kyiv National University of Technologies and Design

Yana Boiko

Kyiv National University of Technologies and Design

TRANSLATION OF PHRASEOLOGICAL UNITS IN FINANCIAL AND ECONOMIC DISCOURSE

In the context of globalization and the active integration of Ukraine into the global economic space, financial and economic discourse is acquiring ever-increasing significance as a sphere of interlinguistic communication. A significant portion of financial-analytical materials, market reviews, and business documentation is disseminated in the English language, which necessitates a growing need for the high-quality translation of specialized texts. Alongside terminological saturation, financial and economic texts are characterized by the active use of phraseological units that perform important cognitive, evaluative, and pragmatic functions. The translation of such units remains one of the most complex problems of modern translation studies, as phraseologisms combine terminological precision with a metaphorical charge and national-cultural specificity, which complicates their adequate reproduction by means of another language (Селіванова, 2008).

The issue of translating phraseological units has attracted the attention of many domestic and foreign researchers. The theoretical foundation of the study is constituted by the works of V. I. Karaban, dedicated to the translation of English scientific and